

Riigikogu riigikaitsekomisjoni istungi protokoll nr 182

Tallinn, Toompea ja videosild

Esmaspäev, 08. detsember 2025

Algus 11.10, lõpp 13.01

Juhataja: Kalev Stoicescu (esimees)

Protokollija: Irene Kiil (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Peeter Tali

Komisjoni ametnikud: Aivar Engel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Külli Jõgeda (nõunik)

Puudusid: Raimond Kaljulaid, Alar Laneman, Priit Sibul ja Kristo Enn Vaga

Kutsutud: Siseministeeriumi elanikkonnakaitse osakonna juhataja Hedi Arukase, elanikkonnakaitse osakonna nõunik (3. päevakorrapunkt); Kaitseministeeriumi NATO ja Euroopa Liidu osakonna juhataja asetäitja (4. päevakorrapunkt); CGI Eesti OÜ tegevjuht Andres Birnbaum ja kaitsetööstuse vanemkonsultant Peeter Einbaum (5. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine
3. Riigikaitsekomisjoni arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile: Eesti seisukohad määruse eelnõu kohta, mis käsitleb Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetust tervisealasteks kriisideks valmisolekule ja neile reageerimisele - COM(2025) 548
4. Ülevaade k.a 1. detsembril Brüsselis toimunud Euroopa Liidu välisasjade nõukogu kaitseministrite kohtumisest
5. Droonimüüri kontseptsiooni eelanalüüs
6. Info ja muud küsimused

Kalev Stoicescu tegi ettepaneku lisada riigikaitsekomisjoni homse, 9.12.25 istungi päevakorda kaitseväetenistuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu uuesti arutamine. Vabariigi President jättis seaduse välja

kuulutamata. Kuna tegemist on oluliste muudatustega, ei saa teemat kõrvale jätta ning seadus tuleb peatselt uuesti menetleda. K. Stoicescu ütles, et mis puudutab B1 keeletaseme nõuet, siis tegemist on puhtpraktiliste kaalutlustega, mis tulenevad Kaitseväe vajadustest ja väljaõppeprotsessist. K. Stoicescu märkis, et järgmise nädala riigikaitsekomisjoni kohtumisel Vabariigi Presidendiga võetakse need küsimused samuti arutlusele.

Komisjoni liikmed nõustasid ettepanekuga lisada komisjoni homse istungi päevakorda Vabariigi Valitsuse algatatud kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (664 UA) arutelu.

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu riigikaitsekomisjoni nädala (08.12.2025-14.12.2025) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 8.12.2025 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine
3. Riigikaitsekomisjoni arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile Eesti seisukohad määruse eelnõu kohta, mis käsitleb Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetust tervisealasteks kriisideks valmisolekule ja neile reageerimisele - COM(2025) 548
4. Ülevaade k.a 1. detsembril Brüsselis toimunud Euroopa Liidu välisasjade nõukogu kaitseministrite kohtumisest
5. Droonimüüri kontseptsiooni eelanalüüs
6. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 9.12.2025 kell 14.00

1. Vabariigi Valitsuse algatatud kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (664 UA)
2. Vabariigi Valitsuse algatatud tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu (668 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Komisjoni väljasõiduistung neljapäev, 11.12.2025 kell 14.00

1. Ülevaade Kaitseväele hangitavate relvasüsteemide rakendamise kavast

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Kalev Stoicescu, Peeter Tali).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine

Aivar Engeli sõnul on eelnõu kolmanda lugemise tekstis § 1 punktis 55 tehtud kaks normitehnilist täpsustust.

Anti Poolamets ütles, et ta on praegusel kujul eelnõu vastu, kuna see tõstab järsult paljude ettevõtete halduskoormust, kes tingimata ei peaks selle alla käima. A. Poolamets ütles, et eelnõu on mitmes osas mõistlik, kuid Euroopa tasandil kiputakse üle reguleerima.

Kalev Stoicescu sõnas, et seega tuleb läbi viia hääletamine ning palus komisjoni liikmetel hääletada eelnõu kolmanda lugemise teksti poolt või vastu.

Otsustati:

2.1. Kiita heaks eelnõu kolmanda lugemise tekst (poolt 7: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Mati Raidma, Kalev Stoicescu, Peeter Tali; vastu 1: Anti Poolamets; erapooletuid 0).

3. Riigikaitsekomisjoni arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile Eesti seisukohad määruse eelnõu kohta, mis käsitleb Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetust tervisealasteks kriisideks valmisolekule ja neile reageerimisele - COM(2025) 548

Hedi Arukase andis ülevaate määruse eelnõu kohta. Elanikkonnakaitse mehhanism ei ole praegu siduv, kuna see on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusena. Kui see muutub määruseks, siis see saab ka siduvaks. Kogu elanikkonnakaitse mehhanism ja pakett ning meditsiin hakkavad koos olema ühes tervikus Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi (UCPM) määruse raames. UCPMi riigid on 27 Euroopa Liidu liikmesriiki ja lisaks kümme riiki. Kogu loogika põhineb solidaarsusel. Määruse eesmärk on toetada tervikuna Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ja tervisealasteks hädaolukordadeks valmistumist ja neile reageerimist. Kokku lepatakse rahastamise raamistikus, et parendada koostoimet ja tegevuste koordineerimist eri sektorite vahel. Eelarve perioodiks saab olema 2028–2034. Peamised muudatused on, et tervisevaldkond tuuakse UCPM-i mehhanismi alla, uue osana lisandub tsiviil- ja militaarkoostöö. Kaasatakse erasektor abi andmise protseduuridesse. Rõhuasetus on ennetusele ja valmistumisele ehk mõeldakse läbi, kuidas kogu selle uue UCPM-i määruse ja elanikkonnakaitse mehhanismi toel valmis ollakse, et kriisides toime tulla. Kogu pakett peaks olema suurusjärgus 10,7 miljardit. Mehhanismil on sotsiaalne mõju, mis aitab kriisiolukordades paremini valmistuda ja riske maandada ning määruse rakendamisel kaasneb mõju majandusele (näiteks erasektorile, kui nad soovivad abi andmisel osaleda või asuda partnerlussuhetesse). Kindlasti on mõju ka riigiasutustele ja riigieelarvele ning riigi julgeolekule ja välissuhetele. Kogu elanikkonnakaitse mehhanism on oluliselt seotud sellega, et Eesti oleks kriisideks valmis ja kriisides tugevam. See platvorm võimaldab rahvusvahelist koostööd tõhusalt ellu viia. Eesti soovib määrust tervikuna toetada.

Siseministeeriumi nõunik tutvustas Riigikantselei 20.11.2025 kirjas nr 2-5/25-01531-3 edastatud Eesti [seisukohti](#) määruse eelnõu kohta, mis käsitleb Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetust tervisealasteks kriisideks valmisolekule ja neile reageerimisele.

Kalev Stoicescu palus tuua näiteid elanikkonnakaitse mehhanismi ühisvõimekuste (*rescEU*) vahenditest.

Siseministeeriumi nõuniku sõnul on Päästeametil vaja tulekahjude kustutamiseks õhuvahendeid, varjumise ja evakuaatsioonikohtade osas on puudujääke ning meditsiinivarude

osas ütles tervisevaldkond oma sisendi. Lisatud on klausel, et kui neid vahendeid hakatakse jagama, siis arvestatakse liikmesriigi asukohaga.

Meelis Kiili sõnul tähendab see õigusruumi ülevaatamist. Kas on olemas ülevaade sellest, kui paljusid seadusi, määrusi ja otsuseid see puudutab ning mis määral? M. Kiili sõnul on oht Euroopa Liidus erinevalt tunnetatud. Kes seda koordineerib?

Siseministeeriumi nõunik vastas, et kõnealust valdkonda hakatakse reguleerima Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, mis on otsekohaldatav kõigis liikmesriikides. Eesti protseduurid (Päästeameti ja Terviseameti rollid) on sisuliselt olemas ja valdavalt vastavad nõuetele. Ainus muudatus, mida Eesti peab tegema, on määrata riiklik kontaktpunkt, nagu määrus ette näeb. Läbirääkimiste põhjal võib kontaktpunkti lõplik vorm muutuda, kuid mingil kujul tuleb see kindlasti luua. Õigusruumi muutmise vajadus ongi seotud peamiselt kontaktpunkti määramisega.

Hedi Arukase selgitas, et määruse eelnõu arutelu käib alles Euroopa Liidu *Civil Protection* töörühmas, kus Eesti osaleb seni reservatsiooniga – infot kogutakse, kuid lõplikke Eesti seisukohti pole veel esitatud. Seetõttu pole kindel, kas nõue määrata igas liikmesriigis üks kontaktpunkt eelnõusse jääb. Mõned riigid toetavad seda, teised mitte. Eesti on oma seisukohtade kujundamisel jäänud paindlikuks, et vajadusel kontaktpunkti nõuet toetada või sellest loobuda, ilma et see takistaks läbirääkimistes edasi liikumist.

Kalev Stoicescu küsis, et kas põhimõtteliselt ei ole see ülioluline ega vajalik.

Siseministeeriumi nõunik vastas, et see mehhanism töötab praegu. Kui Päästeametil on vaja abi küsida Euroopa Liidu hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse (ERCC) kaudu, siis kontaktpunktid on olemas, ja Päästeamet oskab seda väga hästi teha.

Mati Raidma tõdes, et need mehhanismid eksisteerivad, töötavad ja toimivad. Väljakutse kontaktpunkti osas on see, et meditsiin ja elanikkonnakaitse pannakse kokku. See ei ole mitte ainult Eesti väljakutse, vaid üle maailma ehk puudub üks kontaktpunkt riigis, kes kataks mõlemaid asju. M. Raidma kommenteeris elanikkonnakaitse mehhanismi ühisvõimekustega (*rescEU*) seondult, et sinna kuuluvad varud, näiteks meditsiinivarud, mis on Euroopa Liidu keskselt loodavad. Neid paigutatakse eri riikidesse lähtuvalt riikide initsiatiivist, ega ole selle riigi kasutada, vaid üle Euroopa Liidu. Eesti ei ole nii aktiivne olnud ehk kõik need varud on mujal, aga need on kasutatavad liikmesriikide kriisiolukordades. M. Raidma sõnas, et tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõus ei ole markeeritud, et on veel üks tase ressursse Euroopa Liidu mõistes. Kas seal võiks ja peaks olema mingi viide sellele?

Hedi Arukase vastas, et kuna elanikkonnakaitse mehhanismi määrus on otsekohalduv, siis Eesti õiguses selle reguleerimine või üleviitamine ei ole vajalik, kuid samas peab olema teadlik. Kogu varude loogika on kolmekihiline. Selleks, et minna Euroopa Liidu varusid küsima, peab riik enda varud üle vaatama. Kui neid ei ole, siis järgmine kiht on üldised, kõikide riikide varud. Kui ka need on ammendunud, siis viimane kiht on *rescEU*, mis on n-ö „igaks juhuks“ varu. Seetõttu otseselt seaduses reguleerimise vajadust ei ole. Küll aga peab teadma ja läbi mõtlema, et kes on see taotleja, kui vajadus on. Kui meditsiinivarud ja elanikkonnakaitsevarud on ühes kohas, siis Päästeamet ei ole pädev taotlema

meditsiinivarusid. Peab mõtlema, kuidas riigisiselt see olukord ülesannetest lähtuvalt ära jagada.

Kalev Stoicescu arvates on küsimus pigem planeerimises, mitte tingimata seaduses eraldi reguleerimises. Kui teatud ressursid on olemas Euroopa Liidu ühistes varudes ja neid saab vajadusel kasutada, siis ei ole mõistlik neid riigis üleliia varuda, kuna tekitaks lisakulu.

Siseministeeriumi nõunik lisas *rescEU*-ga seonduvalt, et tegemist on erinevat tüüpi varudega ja need paiknevad 22-s liikmesriigis. Eestile lähimad Euroopa Liidu ühised varud paiknevad Soomes. Euroopa Liidu ülese kriisi korral on liikmesriigil kohustus need varud teiste liikmesriikidega jagamiseks välja anda, riik ei saa neid endale hoida ega abi andmisest keelduda.

Mati Raidma sõnul ei ole küsimus niivõrd reguleerimises, vaid pigem osundamises.

Leo Kunnas sõnas, et kriisi ja eriti sõja ajal on neid varusid vaja, mistõttu tuleb selgelt määrata mehhanism ja vastutaja nende taotlemiseks. Teema on ametkondade ülene, seega loogiline roll on Riigikantseleil. Positiivne on, et Euroopa Liit tegeleb selle valdkonnaga, sest NATO seda ei kata. L. Kunnase arvates oleks selle määrase pidanud kehtestama juba 2005. aastal, sest varude loomine võtab aega. Positiivne on see, et nüüd liigub asi edasi. Kaotatud aega tagasi ei saa, kuid saab mõjutada suuremaid Euroopa Liidu riike, et ühiseid varusid loodaks ja kriisi- ning sõjaajal kasutataks.

Mati Raidma täpsustas, et tegelikult protsess toimib ja need varud on olemas.

Peeter Tali märkis, et keskendutakse järgmisele eelarvetsüklile.

Enn Eesmaa küsis kosmoseteavituse süsteemi kohta. Mida silmas peetakse – Galileod või Copernicust?

Siseministeeriumi esindajad vastasid, et mõlemat. Eestis on raha taotletud nt ohuteavituste keele-eelistuse arendamiseks. Kui varasemalt saadeti ohuteavitus kolmes keeles, siis nüüd saadetakse vastavalt telefoninumbri omaniku soovile tema valitud keeles.

Enn Eesmaa küsis, et kas selles on midagi uut või toimib see juba praegu.

Siseministeeriumi esindajad vastasid, et on olemas uued arengud, mida Euroopa Liit soovib edasi arendada. Eesti huvi on tagada, et satelliiditehnoloogia võimaldaks kriisiolukorras tavalise side katkemisel kiiresti ohuteavitust levitada.

Kalev Stoicescu küsis, et kas Eesti territooriumil ei ole selliseid ühiseid varusid.

Siseministeeriumi esindajad vastasid, et *rescEU* varusid ei ole, lähim asukoht on Soomes.

Kalev Stoicescu küsis, et kas varusid ei ole kavas Eestisse tuua.

Siseministeeriumi esindajad vastasid, et *rescEU* osas ei ole Päästeametiga veel arutatud, sest

järgmise perioodi summa pole kindel. Enne otsuste tegemist tuleb arvestada ka omafinantseeringu ja taristu vajadustega ning läbi mõelda, kuhu varud paigutada ja kuidas neid hallata.

Meelis Kiili sõnul toimib solidaarsuspõhimõtte hästi, kui varusid on piisavalt. COVID-19 kogemus näitas, et nappuse korral see ei toimi. Kas uus määrus peaks probleemi lahendama?

Siseministeeriumi esindaja vastas, et elanikkonnakaitse kontekstis on see nii, kuid toodete ja teenuste puhul rakendub eraldi mehhanism.

Mati Raidma kommenteeris, et *rescEU* varude puhul on Euroopa Liidus mehhanism, kus liikmesriigid saavad osaleda strateegiliste varude hoidmisel, nagu Soome teeb. Eesti pole seni nendel konkurssidel aktiivselt osalenud, kuid uue eelarveperioodi jooksul avanevad uued võimalused, mida tuleks kasutusele võtta. Samuti on oluline kosmose- ja satelliidivõimekus, mis võimaldab kriiside ajal saada detailset olukorratavet ning täiendab riigikaitse võimekust.

Hedi Arukase sõnul näeb Euroopa Liidu varustrateegia ette ka plaani tulevikuks, et tagada strateegilised varud Euroopa Liidu tasandil kriisideks. Eestis kaalutakse, kuidas seda laiendust ja varusid Eestisse tuua.

Kalev Stoicescu sõnas, et Riigikogu juhatus määras riigikaitsekomisjoni Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamust andma.

Otsustati:

3.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti põhimõtteliselt (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Mati Raidma, Kalev Stoicescu, Peeter Tali).

4. Ülevaade k.a 1. detsembril Brüsselis toimunud Euroopa Liidu välisasjade nõukogu kaitseministrite kohtumisest

Kaitseministeeriumi esindaja andis ülevaate Euroopa Liidu välisasjade nõukogu kaitseministrite kohtumisest ja kohtumisel käsitletud teemadest – Ukraina, kaitsevalmidus, Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) tegevus ning vastas komisjoni liikmete küsimustele. Edastatud informatsioon on juurdepääsupiiranguga asutusesiseseks kasutamiseks.

Meelis Kiili küsis, et kas käsitleti ka seda, milline on Euroopa lõppeesmärk Ukraina sõja osas.

Kaitseministeeriumi esindaja sõnul sellel kaitseministrite kohtumisel poliitilisest lõppeesmärgist ei räägitud, vaid keskenduti jooksvatele teemadele. Ukraina toetamine peab jätkuma ning selleks kaaluti olemasolevaid võimalusi.

Peeter Tali küsis Euroopa Liidu Valge raamatu, võimekoalitsioonide ning Euroopa Liidu ja NATO võimelünkade kohta.

Kaitseministeeriumi esindaja selgitas.

5. Droonimüüri kontseptsiooni eelanalüüs

Peeter Einbaum ja **Andres Birnbaum** tegid ettekande (asutusesiseseks kasutamiseks)

droonimüüri kontseptsioonist, sh droonimüüri projekti üldisest raamistikust, projekti lähtepunktidest, soovituslikust arenguteest, kriitilistest valdkondadest ning vastasid komisjoni liikmete küsimustele. Edastatud informatsioon on juurdepääsupiiranguga asutusesiseseks kasutamiseks.

Komisjoni liikmed küsisid kaitsetööstuse, koordineeriva asutuse, Balti kaitsevööndi kohta.

6. Info ja muud küsimused

Käsitleti komisjoni eelseisvate istungitega ja kohtumistega seonduvat.

Vladimir Arhipov tegi ettepaneku kutsuda komisjoni istungile Justiits- ja Digiministeeriumi esindajad, et arutada seadusloomega seonduvat hangete valdkonnas.

Leo Kunnas kommenteeris, et veel suurem probleem on see, et Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus ei suuda hankeid õigel ajal ega õiges mahus teostada, nüüd ei ole asutusel ka juhti ning mitmed kategooriajuhid on lahkunud.

Kalev Stoicescu palus küsimused kirja panna, et oleks selge arutelufookus ja põhjendus Justiits- ja Digiministeeriumi esindajate kutsumiseks järgmise aasta jaanuaris.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kalev Stoicescu
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Irene Kiil
protokollija